

Asia: VN/17379/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto. Hallituksen esityksen tavoite, edistää erityisesti nuorten liikenneturvallisuutta, on hyvä ja kannatettava. Ehdotetut toimenpiteet ovat lähtökohtaisesti perusteltuja ja niillä voidaan odottaa olevan myönteisiä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen.

Esityksen vaikutusten arvioinnissa arvellaan, että poikkeusluvan myöntämisperusteiden tiukentaminen voisi vaikuttaa 17-vuotiaiden mahdollisuuteen liikkua itsenäisesti ja sitä kautta muutos heikentäisi myös nuorten ammatinvalinnan ja työllistymisen mahdollisuuksia. Jatkossa todennäköisesti nykyistä harvempi nuori täyttäisi tiukentuvat poikkeusluvan ehdot ja myönnettyjen poikkeuslupien määrä vähenisi.

Lisäksi todetaan, että ” Nuoren työllistyminen sekä liikkuminen töihin ja oppilaitokseen voisi vaikeutua, jos ehtojen tarkentamisen takia nuori ei saisi poikkeuslupaa eikä nuoren käytössä olisi vaihtoehtoista kulkuneuvoa tai muu liikkumistapa olisi mahdollinen.”

Opetushallitus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että nuorten opiskeluun tai työhön liittyvä liikkuminen ei hankaloituisi säädösmuutoksen johdosta. Samoin on tärkeää, että säädösmuutos ei johtaisi nuorten liikkumisen siirtymiseen turvattomampiin vaihtoehtoihin, kuten rakenteeltaan heikompien ja kalliiden mopoautojen käyttöön.

Opetushallitus kannattaa erityisesti esityksen sitä osaa, jonka mukaan ajokorttilain 5 §:n ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa, johon sisältyy kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuden suorittaminen, opiskelevien ajo-oikeuden saaminen 17-vuotiaana säilyisi siten, ettei sille tarvita jatkossakaan erillistä poikkeuslupaa.

Opetushallitus esittää, että hallituksen esityksessä mahdollistettaisiin opiskelun toteuttamisen edellyttämät poikkeukset sellaisissa tilanteissa, joissa toimitaan lain nuorista työntekijöistä (998/1993) mukaisesti ja mahdollistettaisiin ajaminen poikkeavien yöaika rajojen mukaan.

Perustelut

Aloja, joissa tehdään työtehtäviä, ja myös opiskellaan poikkeavaan aikaan, on useita. Ammatillisissa tutkinnoissa opiskelijan osaaminen arvioidaan pääsääntöisesti työpaikalla tapahtuvissa näytöissä, työpaikalla tapahtuvan opiskelun aikana. Näytössä opiskelija näyttää käytännössä, että hänellä on tarvittava osaaminen, että hän osaa tehdä tutkinnon edellyttämät työtehtävät. Näyttöjä suoritetaan koko opiskelun aikana.

Ennen osaamisen arviointia näytössä, on tietenkin tärkeää, että opiskelija on voinut hankkia työpaikalla tarvittavan ammattitaidon. Toisen asteen opiskelu aloitetaan noin 16-vuotiaana ja jossain vaiheessa aloitetaan työpaikalla tapahtuva opiskelu, joko koulutus sopimuksella tai oppisopimuksella.

Työpaikalla tapahtuvan opiskelun aloituksen ajankohdassa on eroja opiskelijoiden, alueiden ja alojen välillä. Työpaikalla tapahtuva opiskelu toteutuu eri mittaisina jaksoina opiskelun aikana, nykyisin oppisopimuksia tehdään lyhyemmillekin, kuin koko tutkinnon mittaisille, jaksoille.

Laissa nuorista työntekijöistä (998/1993) sanotaan (lakia sovelletaan alle 18 vuotiaisiin):

- Viisitoista vuotta täyttäneen henkilön työaika on sijoitettava kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan.
- Viisitoista vuotta täyttänyt työntekijä, joka tekee julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattikoulutuksen saamiseksi, saa kaksivuorotyössä kuitenkin olla enintään kello 24:ään asti.

(14.6.1996/408)

Ehdotuksessa aikaraja on 00-05, joten lain nuorista työntekijöistä mahdollistaman mukaisesti aamulla olisi tunti aikaa ehtiä kuudeksi töihin, mutta klo 24.00 loppuvasta työvuorosta ei olisi mahdollista ajaa kotiin.

Aloja, joissa työt alkavat jo ennen tätä, samoin päättyvät aikarajan ulkopuolella, on useita, kuten:

- logistiikka-ala, johon kuuluu kuljetusten lisäksi varastot, terminaalit ja satamat, joista tavaraa kulkee ympäri vuorokauden,
- metsäala, kuten prosessiteollisuus ja metsätyömaat,
- rakennusala, esim. infrarakentamiseen liittyvät työmaat
- sosiaali- ja terveysala, kuten lähihoitajat, ensihoitajat,
- matkailu- ja ravintola-cateringala,
- elintarviketeollisuuden esim. leipomoala ja
- maatalousala.

Opetushallitus toteaa, että nuoret tekevät opiskelualan valinnat perusopetuksen loppuvaiheessa yhteisvalinnassa. Tällöin ei ole tietoa opiskeluun liittyvän työpaikalla tapahtuvan opiskelun työajoista tai -paikoista. Nämä selviävät vasta opiskelun aikana. Siksi vaikutusarvioinnissa mainittu ammatinvalintaan liittyvä päätelmä ”muutos heikentäisi myös nuorten ammatinvalinnan ja työllistymisen mahdollisuuksia” ei ole realistinen. Kun opiskelua, kulkemisongelman eteen tullessa, on jo käyty jonkin aikaa, se voi ennemminkin viivästyttää opiskelua tai edellyttää toiselle alalle siirtymistä.

Onko teillä ehdotuksia muista liikenneturvallisuutta parantavista toimista tai muita huomioita esitysluonnoksesta?

Opetushallitus pitää tärkeänä, että liikenneinfran turvallisuutta tarkastellaan jatkossakin kriittisesti ja pyritään edelleen kehittämään liikenteeseen liittyvää keskustelua myönteiseen suuntaan. Näitä pyritäänkin edistämään hallitusohjelman mukaisessa, käynnissä olevassa, liikenneturvallisuusstrategiassa.

Johtaja Jarkko Niiranen

Yli-insinööri Timo Repo

Repo Timo
Opetushallitus